

морального виховання і отримання знань в різних сферах, що розширює пізнавальні горизонти і формує критичне свідомість, можна розкрити духовний потенціал людини. Ось чому в «борьбі» за людину університети і вищі навчальні заклади повинні стати осередками духовності і гуманізму. В протилежному випадку в розрахунках, плануванні і ефективній підготовці фахівців ми знищуємо Людину.

Література:

1. Бауман З., Донські Л. Моральна сліпота. Втрати чутливості у плінній сучасності. К.: Дух і Літера. 2014. 280 с.
2. Тейлор Ч. Етика автентичності. К.: Дух і літера. 2013. 128 с.

Сакун А. В.,

*доктор філософських наук,
завідувач кафедри філософії, політології та українознавства
Київський національний університет технологій та дизайну*

Черняк Д. С.,

*кандидат соціологічних наук,
доцент кафедри філософії, політології та українознавства
Київський національний університет технологій та дизайну
м. Київ, Україна*

МОДЕРНІЗАЦІЯ ОСВІТИ В КОНТЕКСТІ СВІТОВОГО ПРОГРЕСУ

Система освіти переживає нелегкий період. Відбувається процес її трансформації. Освітній дискурс переповнений абстрактними та однобічними уявленнями. У результаті над живим починає панувати абстракція. У межах такого простору особистість перетворюється на абстрактного індивіда. Там, де перемагає абстракція, неможливе повноцінне життя. Аполігія такої системи освіти призводить до нагнітання процесу дегуманізації освіти. Освіта повинна звільняти людину, сприяти подоланню різноманітних форм самовідчуження та самообмеження. Для того, щоб діяти та мислити конкретно в умовах абстрактної освіти, необхідно вийти за її межі, необхідно критично помислити наявний стан освіти, тобто взяти її історично «під кутом зору вічності». Отже, потрібно дослідити освіту у цілісності в контексті її тимчасовості. При цьому аналіз освіти повинен відбуватися в контексті більш широкого цілого – історії. Час – найбільший критик. Тільки так, крізь призму критичного погляду, освіта здатна виявити своє справжнє призначення та майбутню долю.

Тектонічні зрушення основ суспільного буття у світовому масштабі породжують відповідні трансформації освітнього простору. Змінюється суспільство, змушена змінюватися і освіта. Становлення постіндустріального суспільства призводить до необхідності трансформації освітнього простору. Якщо постає завдання модернізації суспільства, варто потурбуватися про відповідну модернізацію процесу навчання, «про переведення його з традиційних екстенсивних методів до інтенсивних, які дозволяють забезпечити перетворення знання (і самого феномену навчання) у безпосередню виробничу силу» [1, 134].

Проблема «освіти» особливо загострюється у такі кризові моменти, коли старі орієнтири та цілі освітньої діяльності зникають, а нові ще не знайдені. Спроби їх утворення фактично є замахом на конституювання смислових орієнтирів освітньої діяльності в сучасних соціально-культурних умовах, що стрімко змінюються.

Подібні процеси супроводжуються ревізією педагогічних методів та технологій. Увага реформаторів перш за все концентрується на інструментально-технологічному, формальному та організаційному рівні. Актуальним є завдання визначення мети, смислу та засобів освіти у суспільстві, яке формується сьогодні.

Без вирішення цих питань неможливо визначити стратегії адекватної вимогам часу модернізації освітнього простору, підвищення якості освіти. Інакше кажучи, сьогодні доля освіти, її майбутнє залежить від здатності теоретично вирішити питання, що таке освіта взагалі? Розуміння суті освіти, внутрішньої логіки її становлення уможлиблює свідоме, цілеспрямоване покладання орієнтирів її трансформації. В такому випадку зміни вітчизняної системи освіти будуть визначатися не політичною або економічною доцільністю, а іманентною логікою процесу.

Парадоксальність освіти полягає у тому, що навіть для того, щоб вона дійсно виконувала вузько економічні та технологічні функції, необхідно «вкладати» в неї, окрім економічних та технологічних ресурсів, також «ресурс» людської душі, а він за своєю сутністю надлишковий, непрагматичний, тобто такий, що не піддається калькуляції та плануванню. Неможливо вирахувати скільки «душі», своєї особистості викладач та студент повинні вкласти у освітній процес, у процес міжособистісного спілкування для того, щоб «на виході» мати фахового економіста, інженера, менеджера чи лікаря. Будь-який професіонал є в першу чергу людина. Тому, потрібно розуміти, що без формування універсальних загальнолюдських здібностей та якостей у нас не вийде підготувати і конкурентноспроможного професіонала. Звідси витікає обмеженість того підходу щодо трансформації освіти, який вбачає в ній спосіб адаптації індивіда до наявних умов соціального буття.

В свій час Ж.-П. Сартр вважав, що у людини «існування передєє сутності», а звідси «людина...спочатку нічого з себе не представляє, ... людиною вона стає лише в подальшому» [3, 319]. Таким чином, в контексті

нашого питання, якщо «людина – це перш за все проект» (Ж.-П. Сартр), то в контексті нашого питання завдання освіти – це «менеджмент» цього проекту. Якщо цей проект не покладається в основу освітньої діяльності, а є чимось вторинним, необов'язковим, тоді можна говорити про те, що освіта втрачає свою сутність. Освіта, яка відчужується від своєї сутності, не може не бути дегуманізованою, тобто такою, що втратила людиновимірну сутність.

Модернізація системи освіти повинна призвести до підвищення продуктивності навчання. Причому продуктивність повинна підвищуватись як у кількісних, так і у якісних параметрах.

Освіта, у певному сенсі, орієнтована на випередження наявного стану соціуму. Вона є не стільки теперішнім, скільки майбутнім, інакше освітній простір був би приречений на постійне виправлення вчорашніх помилок. Втім, надмірний тиск ринку праці досить відчутний у способі організації освітнього простору та потребах «споживачів» освітніх послуг. Для сучасного ринку праці актуальною є потреба у професійних виконавцях. Таким чином, творчість взагалі постає епіфеноменом серед компетенцій сучасного фахівця.

Дійсна модернізація освітньої системи потребує зміни способів діяльності та мислення в межах цієї системи. Якщо в Новий час метою та смислом освіти було сформувати людину освічену, то сьогодні, на думку В. Біблера, смисл освіти «участь в житті «людини культурної» [2, 337]. Формування «людини освіченої» передбачає таку організацію педагогічного процесу, де відбувається передача індивіду тих знань, умінь та навичок, що накопичило людство. Викладач повинен володіти умінням трансформувати невизначенність та перманентну проблемність наукового дослідження у самовдоволенне знання, а це сьогодні означає, що школа, вищий навчальний заклад утворюють простір, який вступає у суперечність з наявним станом суспільства – «суспільством ризику». Висловлюючись інакше, викладач повинен перетворити пізнання-процес у знання-результат.

Гуманітарні науки відповідають за формування чуттєвої уяви, але вона постає як не точна, примхлива фантазія. Природничі науки формують точний та розсудковий інтелект. Однак відокремленість освітніх дисциплін призводить до механічного поєднання цих здібностей на боці учня. І виходить, що в межах освітнього простору існує або бездушний інтелект, або нерозумні почуття та фантазія. Сутєвими для ідеї «людини освіченої» є розрив між практикою та теорією, навчанням та вихованням.

В кінці ХХ століття відбувається перевизначення різноманітних культур та епох. Вони зосереджуються у особливо-всезагальному, яке звернене на самого себе і тим самим на вихідне обґрунтування буття взагалі. Звернення на себе, на свою основу та через це здатність виходити за власні межі є характерною рисою нашого часу. Цей вихід стає необхідною умовою для здатності творчо самозмінюватись.. Завданням освіти є не передача індивіду готових знань попередньої культури, а становлення людини в людині, то

звернення до основ педагогічної діяльності одночасно повинно бути нічим іншим, як зверненням до всезагальних засад розвитку людини.

Необхідною умовою модернізації системи освіти є автономія людського духу, тобто свобода. Без цієї необхідної умови «спушені згори» реформи приречені на невдачу. Міра модернізації освіти визначить її сучасність, тобто визначить її відповідність сучасному рівню сутнісних сил людини. Для того, щоб дослідити шляхи та можливості освіти реалізувати в умовах «суспільства знань» свою власну сутність, необхідно дослідити сучасні детермінанти освітнього простору.

Література:

1. Босенко, А., 1990. ' Воспитать воспитателя(над чем не работают и о чем не спорят философы) ', К. : «Лыбидь», 322 с.
2. Библер, В., 1997. ' На гранях логики культуры', Книга избранных очерков, М.: «Русское феноменол. о-во» , 337 с.
3. Сартар, Ж-П., 1989. 'Экзистенциализм— это гуманизм', М.: «Политиздат» , 344 с.

Скиба Э. К.,

*доктор философских наук, профессор,
профессор кафедры социально-гуманитарных дисциплин
Днепропетровский государственный университет
внутренних дел
г. Днепр, Украина*

М. КИММЕЛ И ЕГО МЕТОД ПРЕОДОЛЕНИЯ ГЕНДЕРНОЙ ДИХОТОМИИ

Анализ современной картины мира демонстрирует задекларированность равенства женщин и мужчин во многих странах, признание на законодательном уровне незаконности гендерной дискриминации. Но исследования функционирования разных социальных институтов доказывают, что обществе понимает принцип преодоления гендерной дискриминации некорректно, что способствует постоянному воспроизводству и оправданию гендерной дихотомии. В такой ситуации важной практической проблемой является введение в учебный процесс дисциплин, связанных проблемой гендерного воспитания и образования. Современная картина мира демонстрирует изменения в вопросе гендерных отношений. Вопросы терминологии, основные понятия и результаты исследования гендерной дискриминации должны быть положены в основу социально-гуманитарного образования студентов разных специальностей.